

החלטה בדבר מתן פטור להסדר כובל

בין אל על נתיבי אויר לישראל בע"מ

לבין Swiss International Airlines Ltd

1. פתח דבר

לפני בקשה לפטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק"), ביחס להסכם מיום 31.3.2002 שנחתם בין אל על נתיבי אויר לישראל בע"מ (להלן: "אל על") לבין Swiss International Airlines Ltd (להלן: "סוויס") לשיתוף פעולה בשיווק כרטיסי טיסה ושיתוף בקוד (להלן: "ההסכם").

להסכם הוענק פטור מאישור הסדר כובל על פי סעיף 14 לחוק ביום 21.9.2009, ופטור נוסף ביום 19.9.2012 (להלן: "החלטות הפטור הקודמות").¹ תוקפה של החלטת הפטור האחרונה הוגבל לשלוש שנים והוא צפוי לפקוע ביום 18.9.2015 ומכאן הבקשה שלפני.

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתו האפשרית על התחרות בשווקים הרלוונטיים ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, כי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו וכי הוא אינו פוגע פגיעה של ממש בתחרות בשווקים המושפעים ממנו. מטעמים אלו ראוי ההסדר לפטור לפי סעיף 14 לחוק מהנימוקים שיפורטו להלן.

2. הצדדים וההסדר

2.1. הצדדים להסדר

אל על - חברת תעופה ישראלית המפעילה טיסות סדירות לנוסעים ומטען בין ישראל למדינות רבות בעולם. בין היתר, מפעילה אל על טיסות בקווי התעופה הישירים בין תל-אביב לציריך ובין תל-אביב לז'נבה.² אל על מפעילה גם טיסות שכר בינלאומיות באמצעות חברת הבת שלה סאן דור נתיבי אויר לישראל בע"מ.

סוויס - חברת תעופה שוויצרית שבבעלות קבוצת לופטהנזה (Deutsche Lufthansa AG). סוויס מפעילה טיסות סדירות מנמלי התעופה בציריך, באזל וז'נבה אל יעדים רבים ברחבי העולם. בין היתר, מפעילה סוויס טיסות בקו התעופה תל אביב-ציריך (14 טיסות שבב שבועיות). סוויס חברה בברית התעופה העולמית Star Alliance.

2.2. ההסדר

¹ החלטת הממונה על הגבלים עסקיים לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל להסדר שבין אל על נתיבי אויר לישראל בע"מ לבין Swiss International Airlines Ltd; 21.9.2009 **הגבלים עסקיים** 5001476. החלטת הממונה על הגבלים עסקיים לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל להסדר שבין אל על נתיבי אויר לישראל בע"מ לבין Swiss International Airlines Ltd; 19.9.2012 **הגבלים עסקיים** 500238.

² אל על מפעילה 12 טיסות שבב שבועיות לציריך בעונת החורף ו-17 בקיץ, 3 טיסות לז'נבה בחורף ו-8 בקיץ.

עניינו של ההסדר בשיתוף פעולה בשיווק קיבולת טיסה, לפיו הצדדים להסדר מחליפים ביניהם כמות של בין 20 ל-25 מושבים בחלק מטיסותיהם בקווים תל אביב-ציריך ותל אביב-ז'נבה לשם שיווקם העצמאי על-ידי הצד הנעבר (Seat Swap Agreement). לפי ההסכם סווים מקצה לאל על מספר מושבים מוסכם על גבי הטיסות שהיא מפעילה בקו תל אביב-ציריך, ובתמורה מקצה אל על לסווים את אותו מספר מושבים על טיסות אל על בקווים תל אביב-ציריך ותל אביב-ז'נבה, כך שכלל אין תשלום בין המובילים בגין המושבים המוחלפים ביניהם.

למעשה, מדובר בהסדר להחלפת מושבים (Seat Swap), לפיו המוביל המשווק רוכש כמות נתונה מראש של מושבים מן המתחרה המפעיל, ולוקח על עצמו את הסיכון שבמכירתם הלאה לצרכן (Hard Block). בהסדר מסוג זה המוביל המשווק קובע את תנאי המחיר של המושב בהתאם לראות עיניו ונושא בסיכון שיווק המושבים המוקצים על גבי טיסת המוביל המפעיל בגפו. למוביל המפעיל אין שליטה על המושבים שכבר הוקצו, בעדם קיבל תמורה בדמות המושבים על גבי טיסת המשווק.

ההסכם כולל הסדר לשיתוף הצדדים בקוד (Code Share), לפיו מתאפשר לאל על לשווק מושבים על גבי טיסות שמפעילה סווים תחת הקוד ומספר הטיסה של אל על, ולסווים לשווק מושבים על טיסות של אל על בקוד ובמספר טיסה של סווים.

כמו כן, ההסדר מאפשר למוביל המשווק לבקש כמות מושבים נוספת על גבי אותה טיסה, מעבר לכמות המוקצית המוסכמת מראש, ומאפשר למוביל המפעיל לבקש כי יוחזרו לו מושבים שכבר הוקצו למוביל המשווק, וקובע את מחירי ההעברה של אותם מושבים נוספים (להלן: "שינוי כמות המושבים המוקצית"). מבדיקת הרשות עולה כי במנגנון זה, אשר נועד לפתרון בעיות נקודתיות נעשה שימוש במקרים בודדים בלבד.³

פרטי הטיסות עליהן חל ההסכם, לרבות מועדיהן, כמות המושבים המוקצית בהן ואופן ההתחשבות בין הצדדים במקרה של שינוי בכמות המושבים המוקצית מתעדכנים מדי שישה חודשים על ידי הצדדים להסדר. ההסכם אינו מוגבל בזמן.

3. השפעת ההסדר על התחרות

ההסדר מאפשר לצדדים להגדיל את מגוון החלופות והיצע הטיסות שיכול כל צד להציע ללקוחותיו, להגדיל את הגמישות התפעולית, ולקיים ערוץ שיווקי נוסף במדינה שאינה מדינת האם שלו. בפרט, ההסדר מאפשר לסווים להציע ללקוחותיה טיסות מתל אביב לז'נבה ולשני הצדדים להסדר להציע טיסות במגוון רחב יותר של מועדים לציריך (יצוין כי סווים מציעה טיסות המשך הן מציריך והן מז'נבה). נזכיר כי כל צד נושא בסיכון שהמושבים שהוקצו לו על-גבי מטוסי הצד השני לא יימכרו, ומשכך המנגנון המתואר אף יוצר תחרות מסוימת בין אל על לסווים על שיווק המושבים בטיסות לז'נבה בהן ההסדר מופעל. על כן, עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה. מצאתי גם שאין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו.

אשר למושבים המוזמנים על ידי המוביל המשווק במסגרת מנגנון שינוי כמות המושבים המוקצית, הרי שכאמור לעיל, השימוש במנגנון זה נעשה במקרים בודדים לפתרון בעיות נקודתיות, ואין בו כדי לשנות מאופיו של ההסדר ומחלוקת הסיכונים בין הצדדים על פיו.

³ בשלוש השנים האחרונות לא נעשה שימוש במנגנון שינוי כמות המושבים המוקצית.

לצד האמור, שיתוף הפעולה מעלה חשש לצינון התחרות בין אל על וסוויס וחשש מזליגה של ההסדר לתחומים אחרים שבליבת התחרות ביניהן, כגון מחירי כרטיסי הטיסה, איכות השירות וכיו"ב. בפרט, מתעורר חשש מפגיעה אפשרית בתמריץ של צד להתחרות בצד השני בדרך של הפעלת טיסות באותו קו באופן עצמאי.⁴

עם זאת, כאמור גם בהחלטת הפטור הקודמת, החששות המתוארים לעיל מוקהים נוכח מהותו של שיתוף הפעולה הממוקד אך בהחלפת כמות מושבים מצומצמת. בנסיבות אלה, אין בו כדי לפגוע בתחרות בין הצדדים.

בהקשר זה יצוין עוד כי EasyJet Airline Company Limited (להלן "EasyJet"), היא המוביל בעל היקף הפעילות הנרחב ביותר בקו זינבה – תל אביב (בין 4 ל-5 טיסות שבועיות), אשר החלה לפעול גם בקו באזל – תל אביב (4 טיסות שבועיות), וכי הוראות ההסכם הביטורלי בין שוויץ וישראל, מאפשרות הגדלת תדירות הטיסות בין שוויץ וישראל של כל אחת מחברות התעופה האמורות, כמו גם כניסה לפעילות של מוביל נקוב נוסף.

לאור האמור, נחה דעתי כי ההסדר אינו מקים חשש לפגיעה של ממש בתחרות, ומצאתי כי ראוי להעניק לו פטור כמבוקש.

4. סוף דבר

לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ולהעניק את הפטור המבוקש.

תוקף הפטור יהא למשך 5 שנים מיום החלטתי זו.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

אורי שוורץ

הממונה על הגבלים עסקיים (בפועל)

ירושלים, ד' תשרי, תשע"ו

17 ספטמבר, 2015

⁴ להרחבה בעניין החששות שמקים ההסדר ראו החלטת הפטור הקודמת.